

96
LT

FACTS

Europos saugos ir sveikatos darbe agentūra

ISSN 1725-7042

Saugi techninė priežiūra praktikoje. Sėkmės veiksniai

Agentūros ataskaitos santrauka

Įvadas

Jeigu pastatai ir konstrukcijos nėra reguliariai techniškai prižiūrimi, jie galiausiai tampa nesaugūs ne tik juose dirbantiems žmonėms, bet ir plačiajai visuomenei. Netinkamai arba nereguliariai techniškai prižiūrimi mechanizmai gali būti operatorių nesaugių darbo sąlygų priežastimi ir kelti pavojų kitiems darbuotojams. Techninė priežiūra yra neabejotinai svarbi siekiant užtikrinti saugias ir sveikas darbo sąlygas bei užkirsti kelią bet kokiai žalai, tačiau ir pati techninė priežiūra yra itin rizikinga veikla.

Kiekvieno darbdavio pareiga – apsaugoti savo darbuotojus nuo galimų su darbu susijusių pavojų. Ataskaita „Saugi techninė priežiūra praktikoje“ rodo, kad nemažai Europos bendrovių, draudimo įmonių ir institucijų yra parengusios pažangius rizikos, susijusios su techninės priežiūros darbais, mažinimo būdus. Remiantis ataskaitoje pateiktais pavyzdžiais, šiame informaciniame biuletenyje apibendrinami techninės priežiūros operacijų keliamos rizikos prevencijos sėkmės veiksniai.

Pagrindiniai techninės priežiūros operacijų keliamos rizikos prevencijos sėkmės veiksniai

Vadovų įsipareigojimas ir organizacijos saugos kultūra

Vadovų įsipareigojimas ir organizacijos saugos kultūra yra esminiai veiksniai siekiant užtikrinti saugą ir sveikatą darbe apskritai ir yra ypač svarbūs vykdant techninės priežiūros operacijas. Vadovų įsipareigojimas gali būti vienintelis svarbiausias veiksnys, lemiantis organizacijos saugos kultūrą. Juo remiantis priimami sprendimai dėl saugai ir sveikatai skiriamų išteklių (laiko, žmonių, pinigų), jis skatina aukštą su sauga ir sveikata susijusį motyvacijos lygį organizacijoje.

Darbuotojų įsitraukimas ir dalyvavimas

Aktyvus darbuotojų dalyvavimas saugos valdyme yra svarbus stiprinant atsakomybę už saugą visuose lygmenyse ir leidžia pasinaudoti specifinėmis darbuotojų žiniomis apie savo darbo vietą. Gana dažnai darbuotojai žino ir gali pasiūlyti praktinių rizikos šalinimo ar mažinimo būdų.

Tinkamai atliktas rizikos vertinimas

Prieš pradėdant bet kurį techninės priežiūros darbą, turi būti atliktas rizikos vertinimas. Pirminiame rizikos vertinime turi dalyvauti darbuotojai. Jie gali būti reikalingi ir vykdant tolesnį vertinimą vykdant konkrečią užduotį.

Preveninės priemonės laikantis prevencijos hierarchijos

Tik remiantis rizikos vertinimo rezultatais galima nustatyti ir įdiegti prevencines priemones. Svarbu visada laikytis prevencijos hierarchijos principo (šalinimas – keitimas – inžinerinis sprendimas – administracinė kontrolė – asmeninės apsauginės įrangos naudojimas).

Preveninių priemonių derinimas

Preveninės priemonės yra naudingesnės, jei yra derinamos tarpusavyje. Pavyzdžiui, rizikos vertinimai ir saugos procedūrų bei saugių darbo sistemų įgyvendinimas turi būti paremti saugaus elgesio iniciatyvomis, mokymu ir informavimu.

Saugi darbo atlikimo metodika ir aiškios techninės priežiūros darbų gairės

Kiekvienai techninės priežiūros užduočiai būtina parengti aiškiai apibrėžtą darbų seką, taip pat turi būti tinkamai paaiškinti ir suprasti saugaus darbo atlikimo metodai. Būtina parengti procedūras nenumatytiems atvejams. Į saugių darbo sistemą turi būti įtrauktas darbo sustabdymas iškilus nenumatytai problemai arba problemai, kuri viršija darbuotojo kompetenciją.

Veiksminga ir nenutrūkstama komunikacija

Visos suinteresuotosios šalys turi dalytis visa aktualia informacija, susijusia su techninės priežiūros operacijomis. Tai taikytina ne tik darbuotojams, tiesiogiai atliekantiems techninės priežiūros užduotį, bet ir tiems, kuriems tai gali turėti poveikį, bei netoliese dirbantiems žmonėms. Būtina komunikacija tarp techninės priežiūros ir gamybos darbuotojų, taip pat tarp įvairių rangovų.

Nuolatinis tobulinimas ir raida

Atliekant techninės priežiūros operacijas, saugos ir sveikatos reikalavimų vykdymas turi būti nuolatos vertinamas ir tobulinamas, remiantis auditais bei patikrinimais, rizikos vertinimo rezultatais, nelaimingų atsitikimų, incidentų ir vos neįvykusių avarijų tyrimais bei darbuotojų, rangovų ir darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybos atsiliepimais.

Saugos mokymai

Techninės priežiūros užduotis vykdantys darbuotojai, įskaitant rangovus, turi būti kompetentingi savo profesinėje srityje. Taip pat jie turi dalyvauti saugos ir sveikatos darbe mokymuose ir žinoti apie pavojus, susijusius su konkrečiais darbais bei išmanyti saugius darbo atlikimo metodus. Darbdaviai teisiškai privalo teikti informaciją ir mokymus saugos ir sveikatos darbe klausimais visiems darbuotojams, kuriems jos reikia, įskaitant laikinus darbuotojus ir rangovus.

Techninė priežiūra įtraukta į išsamią saugos ir sveikatos darbe valdymo sistemą

Techninės priežiūros užduotys ir jų aspektai, susiję su sauga ir sveikata, turi būti sudėtinė bendrovės išsamių saugos ir sveikatos darbe valdymo sistemos dalis, įskaitant visus pirmiau minėtus elementus. Saugos valdymo sistema turi būti nuolatos vystoma ir tobulinama.

Prevencija projektuojant. Pavojų šalinimas projektavimo etape

Vienas iš geriausių profesinės rizikos, susijusios su technine priežiūra, prevencijos ir kontrolės būdų – ją apgalvoti ankstyvame pastatų ir konstrukcijų, darbo aplinkos, medžiagų ir agregatų (mašinų ir įrangos) projektavimo etape.

Ataskaitoje „Saugi techninė priežiūra praktikoje“ yra keletas pavyzdžių, iš kurių matyti, kaip techninės priežiūros aspektai apgalvojami projektavimo etape.

Lenkijos nacionalinio mokslinių tyrimų institutas (CIOP-PIB) pateikė pavyzdį apie vyniojimo mašinoje įtaisytą sustabdymo mechanizmą su automatine pavojaus nustatymo sistema, kuri, atliekant techninės priežiūros darbus, neleidžia mašinai netikėtai įsijungti. Būsimų techninės priežiūros darbų numatymas projektuojant šią mašiną padėjo pašalinti riziką ir sumažinti susižeidimo galimybę aptarnaujant mašiną ar ją remontuojant.

Kitame pavyzdyje pristatyti bendrovės „Air France Industries“ variklių techninės priežiūros dirbtuvių projektavimo darbai Orli oro uoste, kuomet buvo panaudotas imitacinis įrenginys, kuris padėjo nustatyti saugos, ergonomines ir gamybinės problemas projektavimo etape.

Nyderlanduose įsikūrusi bendrovė „NedTrain“, kartu su įmone TNO, vadovavo bandomajam projektui, skirtam greitųjų traukinių remonto dirbtuvėms projektuoti. Projekte dalyvavo ir teikė konsultacijas įvairios suinteresuotosios šalys. Šis visa apimantis požiūris leido įdiegti kelias naujoves, pavyzdžiui, automatinį keltuvą robotą, kad dirbtuvių darbininkai nekeltų sunkių krovinių, ir pasiūlyti keletą sprendimų, pagerinančių saugą dirbant dideliame aukštyje.

© „NedTrain“

Tinkama techninė priežiūra chemijos pramonėje

Prižiūrint įrenginius ir vamzdynus, kuriuose yra pavojingų medžiagų, negalima visiškai tik techninėmis priemonėmis pašalinti sąlyčio su tomis medžiagomis rizikos. Visada galima aptikti cheminių medžiagų likučių, susikaupusių sunkiai prieinamose vietose. Bendrovės BASF teritorijoje Liudvigshafene, Vokietijoje, 225 gamybos padaliniais skystos

© Maloniai sutikus „BASF Ludwigshafen“

ir dujinės cheminės medžiagos yra tiekiamos daugiau kaip 2 000 km ilgio vamzdynais.

Siekdama užkirsti kelią nelaimingiems atsitikimams darbe, bendrovė BASF įdiegė nemažai saugos priemonių, įskaitant aiškiai apibrėžtą darbų seką, apimančią kiekvieną techninės priežiūros darbo žingsnį nuo rizikos vertinimo (su paskyrų-leidimų sistema „Begleitschein“) prieš pradėdamas darbą, iki vamzdynų remontavimo patikrinimo proceso pabaigoje. Be to, vadovybė aktyviai remia savo darbuotojų ir pagal sutartį dirbančių darbuotojų mokymą ir bendrą saugos kultūrą.

Nuo 2003 m., kai buvo įvesta paskyrų-leidimų sistema, atliekant techninės priežiūros darbus išvengta pavojingų medžiagų sukeltų registruotųjų nelaimingų atsitikimų. Bendro pobūdžio nelaimingų atsitikimų skaičius išlieka žymiai mažesnis nei chemijos pramonės vidurkis.

Nuodugnus įprastinės šiluminės elektrinės patikrinimas

Norint užtikrinti sklandų ir veiksmingą elektrinių darbą, jas būtina reguliariai techniškai prižiūrėti. Šios techninės priežiūros operacijos yra sudėtingos ir gali kelti pavojų darbuotojams. Bendrovė „Electrabel“ Belgijoje sukūrė savo elektros jėgainės Langerlo mieste nuodugnių patikrinimų valdymo sistemą, įskaitant aiškią informacijos keitimosi sistemą ir saugos bei sveikatos klausimų integravimą į visą patikrinimo procesą. Atliekant nuodugnų patikrinimą dalyvauja daug rangovų, o tai yra papildomas rizikos veiksnys. „Electrabel“ parengė darbo su rangovais veiklos procedūrą, apimančią aktualius saugos ir sveikatos darbe nurodymus, kuriuos turi žinoti rangovai, ir visas būtent Langerlo elektrinėje taikomas taisykles.

Daugiau informacijos

Visą atskaitą anglų kalba galima rasti agentūros svetainėje: <http://osha.europa.eu/en/publications/reports/TEWE10003ENC/view>, iš kurios ją galima parsisiųsti nemokamai.

Šis informacinis biuletenis parengtas visomis ES kalbomis adresu: <http://osha.europa.eu/en/publications/factsheets>.

Europos saugos ir sveikatos darbe agentūra

Gran Vía, 33, 48009 Bilbao, Ispanija
Tel. +34 944794360 • Faks. +34 944794383
El. paštas: information@osha.europa.eu

© Europos saugos ir sveikatos darbe agentūra. Leidžiama atgaminti nurodžius šaltinį. Printed in Belgium, 2010

